

Ірина Грачова,
*кандидат філологічних наук, доцент,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
(м.Вінниця, Україна)*

ІНШОМОВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ У МОВІ СЕРЕДНЬОАНГЛІЙСЬКОГО ПЕРІОДУ

Словниковий склад будь-якої мови являє собою складну систему, що виникла в процесі багатовікового історичного розвитку, що характеризується діахронічною мінливістю, здатністю до перетворень на всіх рівнях мовної структури. Поява слів іншомовного походження є природним і необхідним процесом розвитку мови, сприяє збагаченню її лексичного складу, адже лексичні запозичення є результатом контактування культур.

Досліджуючи мовну систему сучасної англійської мови, лінгвісти (М.М. Амосова, І.В. Арнольд, В.В. Виноградов, В.Н. Ярцева, Д. Кристал, Е.С. Кубрякова та ін.) неминуче зустрічаються з фактом її етимологічної неоднорідності, з наявністю в словниковому складі найрізноманітніших за походженням слів, адже мова, виконуючи комунікативну функцію, існує тільки в суспільстві і носії мови вступають в політичні, громадські, культурні зв'язки з носіями інших мов.

Діахронічний підхід допомагає глибше проникнути в особливості та закономірності розвитку словникового складу англійської мови, а запозичення являються основним засобом збагачення лексичного складу англійської мови. Запозичена лексика проникає в мову під впливом різноманітних екстралінгвістичних чинників. І це закономірно передбачає існування різної динаміки варіювання мов-джерел і існування мов-посередників, які беруть участь в поповненні словникового складу англійської мови в різні періоди його існування.

Для середньоанглійського періоду характерними є наступні етимологічні пласти лексики: споконвічно англійські, власне англійські, запозичені і гібридні

утворення. Запозичені слова різноманітні як за своїм складом, так і за ступенем проникнення в ту мову, якою вони запозичуються [1, с. 25]. У ранні періоди свого розвитку англійська мова поповнилася запозиченнями з інших мов, а саме: кельська, латинська, скандинавська, французька.

Слід зазначити, що середньоанглійський та ранньоновоанглійський періоди стали свідками стійкого процесу стандартизації англійської мови. Діалект Лондона у середньоанглійському періоді був саме тим варіантом, яким користувалися на більшій частині країни і котрий був більш-менш представлений в писемності. Письмова та розмовна мова Лондона продовжувала розвиватися, та поступово починає домінувати, особливо завдяки новим технологіям друкарства, а інші регіональні варіанти англійської мови мови стали зникати, оскільки вважалися невалідними і вказували на відсутність освіти. З часом «Лондонський стандарт» стали широко використовувати, особливо в офіційних контекстах і впливових прошарках суспільства [2].

Зазначимо, що середньоанглійська мова під впливом норманського завоювання поповнилась лексемами, які відносились до різних галузей суспільства. Найвпливовішою була сфера життя, що безпосередньо пов'язана з управлінням та керуванням країни:

- назви, пов'язані безпосередньо з життям королівського двору: *court, servant, prince*. Але лексеми на позначення *короля і королеви* залишилися суто англійські: *king, queen*.
- слова, пов'язані з організацією армії і військовою справою: *battle, victory*.
- слова, пов'язані з організацією церкви: *religion, chapel, to confess*;
- слова, пов'язані із здійсненням влади у феодалній державі: *liege, vassal, government, village*;
- слова, пов'язані з судочинством: *justice, judge, sentence*.

Яскравим прикладом може слугувати уривок з «Хроніки», датований 1137 роком. Мова йде про період англійської історії, відомий як «Анархія» (1135-1153 роки), що характеризується запеклою боротьбою за владу між

представниками англо-нормандської аристократії за володіння англійським королівством. Напр.:

ср.-англ. Ðā þe king Stephne tō Englelande com, þā made he his gadring at Oxneford. And þær he nam þe biscop Roger of Serebiri³ and Alexander biscop of Lincol and þe Canceled Roger hise nefes, and dide alle in **prisun**, til hi 3æfen up here castles. Ðā þe swikes under³æten þat he mīlde man was and softe and gōd. And nā **iustise** ne dide. Ðā diden hi alle wonder. Hi hadden him manræden maked and aþes swōren, ak hi nān trēwþ ne hēlden [3]. – *When the king Stephen came to England he held his council at Oxford, and there he seized the bishop Roger of Salisbury and his nephews Alexander bishop of Lincoln and the chancellor Roger, and put all in prison until they gave up their castles. Then when the traitors realised that Stephen was a mild man, gentle and good, and imposed no penalty, they committed every enormity. They had done him homage and sworn oaths, but they held to no pledge.*

Вважається, що перша запозичена англійською мовою лексика відноситься до групи «феодальні володіння» і «злочин». Запозичення слів, що належать до семантичної групи «феодальні володіння», обумовлено появою в англійській культурі великої кількості реалій, пов'язаних з феодальним ладом. Що стосується групи «злочин», то наявність даних слів серед перших запозичень вказує на те, що домінуючий статус англо-нормандської мови серед усного мовлення та латинської мови в письмових документах, в поєднанні з низьким статусом англійської мови, зробив істотний вплив на правосвідомість англійців і сприйняття ними закону. Іноземна влада сприймалася ними як джерело законом.

Способи проникнення запозиченої лексики різняться в силу різних екстралінгвістичних факторів, а точніше зміни та варіювання мовних джерел та існування мов-посередників, які активно брали участь у поповненні словникового складу англійської мови у різні періоди її розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ильиш Б.А. Современный английский язык. Москва, 1971. 365 с.
2. Смирницкий А.И. Лекции по истории английского языка. Москва: Добросвет, КДУ, 2011. 236 с.
3. The Peterborough Chronicle. URL: http://members.optus.net/englesaxe/texts/peterborough_37.html.